

## ԱԼԵՍԱՆ ԴՐՈ ՄԱՆՁՈՆԻԻ «ՆՇԱՆՎԱԾՆԵՐԸ» («ՖԵՐՄՈ ԵՎ ԼՈՒՉԻԱ») ՊԱՏՄԱՎԵՊԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ալեսսանդրո Մանձոնիի «Նշանվածները» վեպը, իտալական գրականության մեջ լինելով առաջին պատմավեպը, մեծ տարածում է գտնում, որը դառնում է ոչ միայն վառ օրինակ իտալացի հեղինակների համար, այլև հիմք շարունակելու իտալական գրականությունը նոր ուղղությամբ և ձևով: Պատմավեպում տեղ են գտել ժոմանտիզմի գրեթե բոլոր տարրերը, հեղինակը անդրադարձել է պատմական իրադարձություններին՝ ժանտախտ, պատերազմ, հացի կռիվներ, սով: Եվ իհարկե ոչ միայն պատմական իրադարձություններ կարող ենք տեսնել, այլ նաև պատմական դեմքեր:

**Հանգուցային բառեր.** ժանտախտ, պատերազմ, սեր, խարդախություն, հավատ, սով, միասնություն:

Ռոմանտիզմի դարաշրջանի հեղինակներից Ալեսսանդրո Մանձոնին ծնվել է 1785 թ. Միլանում՝ Ավստրիայի տիրապետության տակ գտնվող Լոմբարդիա քաղաքում և մահացել է 1873 թվականին, Հռոմի՝ միասնական Իտալիայի մայրաքաղաքը հռչակվելուց երկու տարի անց: Նա երբեք չէր բարձրաձայնում իր գաղափարները և այնուամենայնիվ գրողի կարծիքը և գաղափարները ունենում են հսկայական ազդեցություն երկրի քաղաքական կյանքում: Ա. Մանձոնին իր հեղինակությունը վաստակում է սեփական արտասովոր անհատականության և իհարկե գեղարվեստական ստեղծագործությունների՝ գլխավորապես «Նշանվածները» վեպի շնորհիվ: Վերջինս գրողին բերում է մեծ ճանաչում, դարձնելով նրան 19-րդ դարի Իտալիայի ամենախոշոր ստեղծագործողը, իտալական գրա-

կանության դասականներից մեկը, կայուն տեղ ապահովելով Ռիսորջիմենտոյի դարաշրջանում (M. Pupo 1988, 7):

Նախ և առաջ ասենք, որ ժոմանտիզմ ուղղությունը առաջացել է Գերմանիայում 18-րդ դարի վերջում, այնուհետև տարածվել է Եվրոպայում և Ամերիկայում: Ռոմանտիզմի պաշտոնական ծնունդն Իտալիայում համարվում է 1816 թվականի հունվարը (A. Damerini 1942, 12):

Մանձոնիի պատմավեպում տեղ են գտել ժոմանտիզմի գրեթե բոլոր տարրերը: Նա ներկայացնելով պատմական կերպարների՝ պատմական հերոսների ժոմանտիկականացման է անցել, և ինչու չէ նաև գեղարվեստական կերպարների իդեալականացման, սակայն հեղինակը մի փոքր հեռացել է կերպարների իրական լինելուց և իրադարձությունների մեջ հերոսներին դարձրել մասնակից այն գործողություններին որոնք չեն համապատասխանում պատմական իրականությանը: Այսինքն՝ նա վերցրել է պատմական, իրական անձանց, բայց նույն ձևով չի ներկայացրել նրանց: Իհարկե սա չի վերաբերում բոլոր կերպարներին: Ճիշտ է, գրողը նրանց չի օժտել այլ հատկանիշներով, բայց որոշ փոփոխություններ կատարել է նրանց դիմանկարի ձևավորման հարցում: Օրինակ՝ Անանուը, պատմական կերպար է, բայց վիպական գործողությունների ընթացքում հեղինակը իդեալականացրել է նրան: Հերոսի հանդիպումը կարդինալ Ֆեդերիկոյի հետ, նրա կտրուկ փոփոխությունը, անընդմեջ կապ պահելը կարդինալի հետ, թեթև շեղում է իրական պատմությունից: Վե-

պում հերոսի կերպարանափոխությունը կտրուկ և միանգամից է կատարվում: Հանցավոր, չար և դաժան անձնավորությունը միանգամից կերպարանափոխվում և դառնում է դրական հերոս, ինչը որոշ չափով հակասում է իրականությանը: Անանունի կերպարը ստեղծելով, գրողը ոգեշնչվել է պատմական կերպար՝ Ֆրանչեսկո Բերնարդինո Վիսկոնտիից, ով հայտնի ավագակ էր և ապրել է XVI – XVII դարերում: Պետք է նշել նաև, որ ավագակը սերում էր ճանաչված ազնվական Վիսկոնտիների տոհմից (A.Galletti 1942, 8):

Մեկ այլ կերպար հայր Քրիստոֆորոն (նշանակում է խաչակիր), ում հեղինակը կրկին իդեալականացնում է: Պատմելով նրա կյանքի դրվագները, պարզ երևում է, որ նրա շուրջ կան այնպիսի մարդիկ, ովքեր բռնություններ և դաժանություններ են կատարում: Եթե նկատի ունենաք, որ Ա.Մանձոնին պատմական կերպարի միջոցով է տալիս հայր Քրիստոֆորոյի (պատմական կերպար Քրիստոֆորո Պիչենարդի դա Կրեմոնա) կերպարը, կտեսնեք մի փոքր շեղում: Նա իդեալականացրել է այս անձնավորությանը որպես արդարության պաշտպան, համարյա հակադրելով դոն Աբոնդիոյին, որպես ստորության խորհրդանիշ:

Հերոսներից շատերը իրական, պատմական կերպարներ են, որոնք ստեղծվել են պատմական հենքի վրա: Ինչպես արդեն նշվել էր, կան հերոսներ, որոնք իդեալականացված են, ինչն անհրաժեշտ է դառնում պատմական իրադարձությունների ամբողջական պատկեր ստանալու համար: Ա. Մանձոնիի պատմավեպում բազմաթիվ պատմական հերոսներ՝ դրական և բացասական կերպարներ, միավորվում են սոցիալական հակադիր շերտերում. հարուստներ և աղքատներ, արիստոկրատներ և աշխատավորներ և այլն:

Ռոմանտիկ հեղինակները անդրադարձել են պատմական տարբեր դաշրջանների: Պատմության հանդեպ

հետաքրքրությունը դառնում է ռոմանտիզմի ձեռքբերումներից մեկը, որի շնորհիվ ստեղծվում են գրական արժեքավոր կոթողներ և ժամանակի փորձությանը դիմակայող գլուխգործոցներ: Ա. Մանձոնին իր վեպը սկսելիս ներառել է այն տարրերը, երբ ձևավորվում էր ռոմանտիզմը: Ռոմանտիզմի սկզբունքներից էր անցյալի իրադարձություններին անդրադառնալը: Ա. Մանձոնիի «Նշանվածները» վեպում ակնհայտորեն տեսնում ենք, որ նա ոչ միայն անդրադառնում է անցյալի իրադարձություններին, այլև այդ ամենը միահյուսում է իր վեպի գործողությունների զարգացմանը:

Ռոմանտիզմի մեկ ուրիշ տարր այստեղ նույնպես տեղ է գտել՝ դա հավատքի արժեքն է, որը վեպում միահյուսվում է մեկ այլ տարրի՝ հերոսների ռոմանտիկականացման հետ: Հորինված կերպարներից Լուչիան և Ագնեսը մեծ հավատքի տեր մարդիկ են: Նրանց հավատքի շնորհիվ է, որ իրադարձությունների ընթացքը փոխվում է: Գրողը նկարագրում է այն իրադարձությունները, որոնք տեղի են ունեցել այդ ժամանակաշրջանում, միահյուսելով պատմական և հորինված կերպարները: Կերպարների ստեղծման ժամանակ Մանձոնին կարողանում է համադրել գեղարվեստական չափանիշը և պատմական տեղեկությունները, որոնց օգնությամբ ստանում է բազմակողմանի և համակարգված կերպարներ: Ընթերցողը կարողանում է հետևել միլանցիների գործողություններին, ականատես է լինում ականավոր մարդկանց քաղաքական գործունեությանը: Ընթերցողը հայտնվում է դոն Ռոդրիգոյի կամ էլ Անանունի ամրոցում, այնուհետև մենաստանում: Ականատես ենք լինում նաև հացի համար պայքարին, սովի ժամանակաշրջանին, տեսնում ենք, թե ինչ օրենքներ են գործում և ովքեր են դրանց կատարողները, զգում ենք պատերազմի վտանգը և ժանտախտի արհավիրքները:

Ա.Մանձոնին այն հեղինակն է, ով դեմ էր, որ գրականությունը հասանելի լինի

միայն հասարակության մեկ խավին: Այդ պատճառով նրա պատմավեպում տեղ են գտնում այնպիսի կերպարներ, ովքեր չունեն ազնվականական ծագում, այլ հասարակ մարդիկ են, որոնց միջոցով ձևավորվում է դարաշրջանի պատկերը: Գրողը ստեղծագործում է հասանելի լեզվով, որ հասկանալի լինի բոլորին: Նա ժողովրդի կողմնակիցն է, նրա համար կարևոր է կանգնել ժողովրդի կողքին և օգնել նրան:

Ա. Մանձոնիի պատմավեպում հսկայական տեղ է զբաղեցնում ժանտախտը, որը միահյուսվում է հերոսների կյանքին և շատերի համար ճակատագրական դառնում: Թեպետ այդ ժամանակ ժանտախտը դարաշրջանի աղետ էր և արդեն իսկ իր հետ բազում դժբախտություններ էր բերել: «Նշանվածները» վեպի XXXII գլխի սկզբում նշվում է, որ 1630 թ. մայիսի 4-ին, երբ ժանտախտը գրավում է Միլանը, ավելի դժվար է դառնում բավարարել հասարակության պահանջները: Սպինոլային խնդրում են օգնել և լուծումներ գտնել երկիրը ծայրախեղ վիճակից դուրս բերելու համար, սակայն նրա պատասխանը մռայլ և անորոշ է լինում: Իտալիայի ժողովրդի համար էլ ավելի դժվար ժամանակաշրջան էր, քանի որ այդ ժամանակաշրջանը համընկավ մինչպատերազմյան և պատերազմական իրադարձությունների հետ (A. Manzoni 1985, 250):

Իտալացի ժողովրդի համար օտարերկրացիների ճնշումը բերում է տառապանքների և գրկանքների երկարատև մի ժամանակաշրջան: Փորձելով ավելի մոտիկից հաղորդակից լինել այդ ժամանակահատվածին, իտալացի գրողը ուսումնասիրում է պատմական այն փաստերն ու իրողությունները, որոնք պայմանավորում էին դրանք: Ահա այստեղ, առաջին անգամ իտալական գրականության մեջ հայտնվում է ժողովրդի հավաքական կերպարը:

Ալեսանդրո Մանձոնիի վեպի սկիզբը և ավարտը կապվում են պատճա-

ռահետևանքային համոզիչ կապերով: Վեպի գործողությունները սկսվում են 1628 թ. նոյեմբերի 7-ի պատմական իրադարձություններով, և ավարտվում 1630 թ. դեպքերով, գործողությունները տևում են երկու տարի, որոնք պայմանավորում են գրողի մտադրությունները որոշակի պատմական ժամանակաշրջանի համար: Մանձոնին ընտրում է կենտրոնացված գործողությունները և հակասությունների սրման տարիները: Միլանի քաղցի տարիների կռիվներին հաջորդում են գերմանացիների ներխուժումը և ժանտախտի սարսափելի համաճարակը: Պատերազմից և սովից արդեն իսկ տառապած ժողովրդի գլխին հաջորդում են անվերջանալի դժբախտությունները:

Մինչև բոլորովին վերջերս, ընդունված էր համարել, որ «անանուն ձեռագիրը», որի վրա հղում է կատարում Մանձոնին, որպես իր ստեղծագործության առաջին հիմք, ոչ ավելի, քան գրական հնարք է: Բայց արդեն 1960 թվականին Տուրինի համալսարանի պրոֆեսոր Ջովանի Զիետոն «Lettere italiane» ամսագրում հրատարակում մի հոդված, որտեղ ցույց է տալիս բարոկկոյի շունչը «Նշանվածները» պատմավեպում: Նրա մեջ խոսվում է այժմ արդեն մոռացված գրող Պաչե Պագինիի (իտալացի փիլիսոփա, պոետ) «Կորած կավալերի պատմությունը» գրքի մասին, որը հրատարակվել է 1644 թվականին, Վենետիկում: Գրքում նկարագրվում են Լյուչիանայի չարագործությունները, որին սիրում է Դրուզոն, բայց որը, հետագայում պետք է առևանգվեր հզոր սինյոր Ստրապակուորիի կողմից՝ փակվելով չարաշունչ և գաղտնի դոյակում, որը պահպանվում է բրավոյի կողմից, սակայն Ազնեսի խնամքին վստահված Լյուչիանային հաջողվում է դուրս պրծնել իրեն առևանգողների ձեռքից: Գրքում մանրամասն նկարագրված է նաև ժանտախտի համաճարակը, որի ժամանակակիցն է եղել հեղինակը: Այսպիսով, ոչ միայն պյուժեների, այլև գործող անձանց անունների նմանությունը,

համընկնում են «Նշանվածների» մի շարք դետալների հետ: Հնարավոր է, որ Ման- ձոնիի համար որպես «անանուն ձեռագիր» կարող էր ծառայել Պաշտ Պագինիի վեպը: (**Danilo S.** 1990, 23)

Ա. Մանձոնիի վերոնշյալ ստեղծագործությունը տարիներ շարունակ եղել է ուսումնասիրության առարկա բազմաթիվ գրողների համար, որոնցից են Ա. Մորավիան, Լ. Պիրանդելլոն, Ի. Կավլինոն Ու. Էկոն և այլոք: Այս հեղինակները կարծես հիմք են դրել այն կարևոր հարցադրումների համար, որոնց հետագայում անդրադարձել են ժամանակակիցները՝ ուշադրության արժանացնելով կերպարակերտման առանձնահատկություններին:

Ստեղծելով իր պատմավեպը, գրողն արտահայտել է ժամանակի գաղափարները, իսկ պատմական դեմքերը դարձրել գեղարվեստական կերպարներ: «Նշանվածները» վեպը հսկայական ազդեցություն ունենալով պատմավեպի զարգացման գործընթացում միաժամանակ պահպանել է իր արդիականությունը, իսկ էական հացադրումների միջոցով կարող ենք տեսնել վեպի առանձնահատկությունները.

- Վեպի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ Ա. Մանձոնիի պատմավեպում համատեղվում են ժամանակագրական գրեթե բոլոր տարրերը

- Հեղինակը անդրադառնում է հավերժական թեմաներին: Մի կողմից վեր է հանում իր ժամանակի համար արդիական դարձած խնդիրները, մյուս կողմից՝ քննում է բոլոր ժամանակների համար արդիական թեմաները՝ սերը, պայքարը, խարդավանքը, պարտությունը և հաղթանակը: Անդրադառնալով ժանտախտի թեմային գրողն ընդգծում է նրա ազդեցությունը ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ հոգեբանական ոլորտներում, ցույց տալով մարդու դիմակայող և տոկուն տեսակը, որը արդիական է բոլոր ժամանակների համար:

- Պատմական իրադարձությունները առավել հավաստի դարձնելու հա-

մար հեղինակը իր վեպի հերոսների մեջ խտացնում է պատմական բազմաթիվ դեմքեր: Միևնույն ժամանակ հեղինակը իդեալականացնում է նրանց, տալով դրական հատկանիշներ և իրադարձություններում դրսևորվելու հնարավորություններ:

- Գրողի ստեղծած և իդեալականացրած կերպարները միաժամանակ անթերի և սիրելի են նաև իր՝ հեղինակի համար: Դրանք ինչպես պատմական, այնպես էլ ժողովրդական կերպարներ են՝ հասարակ, աշխատավոր մարդիկ:

- Հեղինակը նպաստում է վիպական առեղծվածի գոյությանը:

- Հավատը այն գլխավոր շարժիչ ուժն է, որը զարգացնում է վեպի գործողությունները և տալիս դրական ավարտ: Ա. Մանձոնիի հերոսները այնքան լի էին հավատով, որ այն դրականորեն ազդում է իրենց շրջապատի վրա: Հավատի շնորհիվ է, որ Անանունը վեպում վերափոխվում և դառնում է դրական կերպար:

- Ի տարբերություն «Ֆերմո և Լուչիայի», որը գրված է ֆլորենտական բարբառով, իտալացի գրողը «Նշանվածները» պատմավեպում գնում է լեզվի պարզեցման, որ պատմավեպը հասանելի լինի հասարակության բոլոր խավերին:

«Նշանվածները» պատմավեպի առաջին տարբերակը զանազանվում է այն օրինակից, որը 1840 թվականին, քսան տարվա աշխատանքից հետո տպագրությանն է հանձնել Ալեսանդրո Մանձոնին: Վեպի նախնական տարբերակը՝ «Ֆերմո և Լուչիա» վեպը բաղկացած էր չորս մասից, որը վերնագրված է գլխավոր հերոսների անուններով: Ոգեշնչվելով հեղափոխական ժամանակաշրջանի ավանդույթներով, Ա. Մանձոնին առաջինն էր, որ գլխավոր հերոս դարձրեց հասարակ, աշխատավոր մարդուն, ինչը նորություն էր իտալական գեղարվեստական գրականության համար: Վեպն ավարտելուց հետո հեղինակը չի գոհանում իր գրածով, դիմում է իր ընկերներ

Էրմես Վիսկոնտին և Չարլզ Կլաուդիո Ֆաուրելիոյին, որոնց առաջարկությամբ բազմաթիվ փոփոխություններ է կատարում: 1825-ին գրողն իր պատմավեպը բաժանում է՝ երեք մասի, իսկ 1827-ին, երկու ամսվա ընթացքում «Նշանվածները» վեպը վաճառվում է երկու հազար օրինակ: Հեղինակը վեպի վրա աշխատելը չի դադարեցնում մինչև 1840 թվականը, անգամ երբ հրատարակվել էր «Նշանվածները» վեպի վերջնական տարբերակը (G. Squarotti Barberi 1988, 5):

«Ֆերմո և Լուչիա» մասը բաղկացած է 37 գլուխներից: Վերջինս ունի երկու ներածություն, որոնցից մեկը վերլուծում է վեպի գեղարվեստական արժանիքները, մյուսը՝ XVII դարի պատմական իրողությունները:

Մեծ է «Ֆերմո և Լուչիայի» և «Նշանվածները» պատմավեպի միջև եղած տարբերությունը: Գրողը պահպանել է պատմության փաստերը, բայց «Նշանվածների» կառուցվածքը այլ կերպ է արված: 4 մասից և 37 գլուխներից բաղկացած պատմական նյութը դառնում է միասնական կառույց՝ 38 գլուխ, որտեղից հանվում են որոշ շեղումներ: Օրինակ «Նշանվածները» պատմավեպում սիրային նկարագրություններ չեն տրվում: Վերամշակվում է վիպական լեզուն և ոճը՝ Ֆերմոյի լեզուն, գրական – գեղարվեստական անցումները: Առաջին և գլխավոր սկզբունքներից է գլխավոր հերոսի անունը՝ Ֆերմո, որը XVII դարի Լոմբարդիայում տարածված էր, խորհդանշելով երիտասարդի ուժեղ բնույթը: Ա. Մանձոնիի պատմելաոճը գուսպ է և խորը: Այն երևում է սիրահարների զգացմունքների նկարագրության բացակայությունից:

Տարբեր է Անանունի կերպարը «Նշանվածները» և «Ֆերմո և Լուչիա» վեպերում: Այստեղ նրան անվանում են Կ. դել Սագրատո, «եկեղեցու կոմս», եկեղեցու բակում մարդասպանության կատարելու համար:

Տարբեր մեկնաբանություն ունի դոն Ռոդրիգոյի մահը: «Նշանվածները» վե-

պում այս դրվագը դուրս է մնացել և խոսվում է միայն վեպի վերջին գլուխներում: Ֆերմոյի և Լուչիայի մասին պատմվում է առանձնահատուկ անհանգստությամբ, երբ արգելանցում դոն Ռոդրիգոն տեսնում է Լուչիային ու Ֆերմոյին: Վերավորանքից խանդից նա մոլեգնում է, իսկ որոշ ժամանակ անց՝ մահանում:

Ալեսսանդրո Մանձոնին ստեղծում է պատմավեպը օգտվելով իրական փաստերից: Նման սկզբունքը տեղ է գտել «Ֆերմո և Լուչիա» հատվածում: Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում Լոմբարդիայում XVII դարում՝ իսպանացիների իշխանության տարիների ընթացքում: Միլանում աղետների ժամանակաշրջանն էր. սովի և խռովության տարիներ (1628), Մանտուայի պատերազմ (1618–1648) և այլն: Պատմավեպը հեղինակը ներկայացնում է որպես մի ճշմարիտ պատմություն՝ զգուշորեն հավաստիություն տալով պատմական փաստերին:

Ա. Մանձոնին օգտագործում է գրական հնարքներ, ընդարձակում է գրականությունը, հայտնաբերում է ձեռագրեր: «Ֆերմո և Լուչիան» պատմավեպի մշակումը մի կողմից՝ գրողի լուսավորչական կրթության արդյունքն է, որը կարծես ցույց է տալիս XVII դարի իրադարձությունները, մյուս կողմից՝ արտահայտում է 1821-ի պատմական ձախողման հետևանքները՝ նպատակ ունենալով է ներկայացնել իշխանության խեղաթյուրված վիճակը:

Վեպի գաղափարը հեղինակի մոտ ծնվել է Փարիզում ապրելու տարիներին (1819–1820), երբ զբաղվում էր Վ. Սկոտի պատմավեպի ընթերցանությամբ: Հավաքելով պատմական այլ փաստեր և աղբյուրներ, վերջիններս նյութ հանդիսացան պատմական այնպիսի կերպարների ստեղծման համար, ինչպիսիք են Մոնցայի միանձնուհու, Անանունի կամ Կ. Սագրատոյի, կարդինալ Ֆեդերիկո Բորոմեոյի և մյուսների կերպարները: Հավաքված պատմական փաստերը օգ-

տակար եղան նաև սովի և ժանտախտի նկարագրություններն առավել հավաստի դարձնելու համար:

Իր աշխատանքի ընթացքում «Ֆերմոն և Լուչիայից» մինչև «Նշանվածները», Ա. Մանձոնին կենտրոնանում է գրական լեզվի որոնման մեջ, փնտրում է մի լեզու, որը բավականություն կտար հասարակության լայն խավերին: 1827-ից հետո Ռիտորջիմենտոյի մշակույթում, երբ անհրաժեշտ էր ազգային լեզվի ներկայությունը, հեղինակը պատմավեպի համար որոնում է լեզվի նոր որակ, որի պատճառով ուսումնասիրում է նախկինում օգտագործվող տոսկանական լեզուն: Որոշ ժամանակ մնալով Ֆլորենցիայում՝ ծանոթանում է տոսկանական լեզվի ավանդույթների հետ (M. Adele Garavaglia 1996, 7):

Վեպի սյուժեն հիմնված է դժբախտ իրադարձությունների նկարագրությունների վրա, երկու խեղճ մարդկանց մասին, որոնք զոհ են դառնում դաժան բռնություններին: Սկզբում ներկայացվում են այն խոչընդոտները, որոնց հանդիպել են Ֆերմոն և Լուչիան դոն Ռոդրիգոյի մեղքով և ստիպված փախչում են գյուղից: Վեպի երկրորդ մասում խոսվում է Լուչիայի դեմ նյութած դավերի մասին, երբ Մոնցայի մենաստանում Հերտրուդը և նրա մեղսակիցը դոն Ռոդրիգոյի հրամանով փախցնում են Լուչիային: Այնուհետև Անանունի, այստեղ Կոնտե դել Սագրատոյի հանդիպումը կարդինալ Ֆեդերիկո Բորոմեոյի հետ: Երրորդ մասում, Լուչիայի ազատ արձակվելուց հետո, հետևում է Ֆերմոյի պատմությունը, որը Լուչիային թողել էր Մոնցայում: 4-րդ մասում պատմվում է պատերազմի և ժանտախտի մասին, որտեղ տեղ են գտնում երկու սիրահարների Բերգամոսկո հասնելու ճանապարհորդական նկարագրությունները:

Կերպարների հոգեբանությունը սխեմատիկ է, մի կողմից լավ մյուս կողմից վատ՝ ուժեղ և դրամատիկ ներքին խնդիրներով և բախումներով հագեցած: Ըստ Ա. Մանձոնիի ցավի տառապանքի առկայությունը խոսում է երկնային գո-

յության մասին:

Այս տարբերությունները ուսումնասիրելիս պարզ են դառնում հետևյալ կետերը՝

- «Ֆերմոն և Լուչիան» գրվել է 1821-1824 և չի հրատարակվել: «Նշանվածների» առաջին հրատարակությունը եղել է 1827 թվականին, իսկ վերջնական խմբագրումը 1840-42 թվականներին:

- «Ֆերմոն և Լուչիան» բաղկացած է չորս մասից և 37 գլուխներից, իսկ «Նշանվածները» պատմավեպը մեկ միասնական կառույց է՝ բաղկացած 38 գլուխներից:

- «Ֆերմոն և Լուչիա» ստեղծագործության նախնական տարբերակում տեսնում ենք անմիատարրություն՝ պատմական և հեղինակային մասերի միջև, իսկ «Նշանվածները» վեպում ամենամեծ միատարրությունը պատմողական կառուցվածքում է:

- «Ֆերմոն և Լուչիա» վեպում կա վիպական տարրերի կենտրոնացում (ինչպես ժանտախտի նկարագրության մեջ), իսկ «Նշանվածները» վեպում նկատելի են վիպական տարրերի և որոշ մանրամասների մեղմացում, օրինակ Մոնցայի միսաձնուհու դրվագի «կրճատումը»:

- «Ֆերմոն և Լուչիայում» հեղինակը քիչ ուշադրություն է հատկացնում հերոսների հոգեվիճակին (օրինակ Կոնս Սագրատոյի կամ միսաձնուհի Հերտրուդի կերպարներում), իսկ «Նշանվածները» վեպում հակառակը՝ հոգեբանական մեծ ուշադրություն է հատկացված մասնավորապես Անանունի և Հերտրուդի կերպարներին:

Ուսումնասիրելով Ալեսսանդրո Մանձոնիի «Նշանվածները» պատմավեպը՝ վստահաբար կարող ենք ասել, որ այն արդիական է բոլոր ժամանակների համար: Թեև Մանձոնին ժոմանտիկ հեղինակ է, իսկ ժոմանտիզմը համարվում է անցյալի ուղղություն, սակայն հեղինակի անդրադարձը հավերժական թեմաներին և գաղափարներին, ստեղծագործությանը հաղորդում են մնայուն արժեք:

## ՊՐԱՇԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. M. Puppo, Poetica e critica del Romanticismo italiano, Roma, 1988
2. Galletti, Le origini del Romanticismo Italiano e l'opera di A. Manzoni, Milano, 1942
3. S. Danilo, Manzoni e il romanzo storico: tra Verità e Finzione, Roma, 1990
4. G. Bàrberi Squarotti, Il conte Attilio, ritratto di un'anima frivola, Milano 1988
5. A. Damerini, Classicismo e romanticismo nella musica, Firenze, 1942
6. A. Manzoni, I Promessi Sposi, Milano, 1985
7. M. Adele Garavaglia, Antologia da I Promessi Sposi Mursia, Milano, 1996

### ОСОБЕННОСТИ ИСТОРИЧЕСКОГО РОМАНА МАНДЗОНИ «ОБРУЧЕННЫЕ» (ФЕРМО И ЛУЧИЯ)

**АННА АРУТЮНЯՆ**

*ЕГУ, факультет романо-германской филологии,  
отделение итальянского языка и литературы, магистр*

Роман Алессандро Мандзони «Обрученные», будучи первым историческим романом в итальянской литературе, находит широкое распространение и становится не только ярким примером для итальянских авторов, но и основой для продолжения развития итальянской литературы в новом направлении и по-новому. В роман включены почти все элементы романтизма, автор упомянул исторические события – чума, война, битвы за хлеб и голод. И конечно, в романе мы можем увидеть не только исторические события, но и исторические личности.

### FEATURES OF HISTORICAL NOVEL THE “BETROTHED LOVERS” (FERMO AND LUCIA) BY A. MANZONI

**ANNA HARUTYUNYAN**

*Faculty of Romance–Germanic Philology  
Department of Italian Language and Literature, Master's degree student*

The “Betrothed Lovers”, a novel by Alessandro Manzoni, being the first historical novel of Italian literature, being the first historical novel in Italian literature, was widespread and not only a vivid example for Italian authors, but also the basis for the continuing development of Italian literature in a new direction. The novel brought Manzoni immediate acclaim and had enormous patriotic appeal for Italians of the nationalistic Risorgimento period. The novel includes almost all elements of romanticism – the author referred to the historical events, plague, war, hunger, food fights. And, of course, here we can see not only historical events, but also historical figures.